opinie&analyse

© epp/reporters/rr

Vrouwen, seks en cinema

'Expliciete, ranzige, abnormale seks.' De vrijscènes in 'La vie d'Adèle' doen stof opwaaien. Dat is het beste wat de film kon overkomen, vindt **GAEA SCHOETERS**. Niets zo goed als het label porno om een hoop volk naar de zaal te lokken dat anders nooit zou komen kijken. Om dan te ontdekken dat heteroseks en lesbische seks niet zo verschillend zijn.

Hoe kan tien minuten geflikflooi anno 2013 nog zoveel heibel veroorzaken? Ah, het is seks tussen twee vrouwen. Dat verklaart alles. De relatie tussen holebiseks en het grote scherm is altijd al moeilijk geweest. De meeste films met een homothema houden zich aan een visueel *Don't ask, don't tell* aanpak: holebikoppels zullen vast seks hebben met elkaar, maar wie het grote publiek wil bereiken, kan dat beter suggereren dan tonen. Zeker als het twee mannen betreft. Ik ken nogal wat intelligente, breeddenkende heteromannen die met geen stokken naar *Brokeback Mountain* te krijgen waren uit een vreemde vrees dat alleen al kijken naar intimiteit tussen mannen hun mannelijkheid zou aantasten. En ik heb zelden zoveel mannen de zaal zien uitlopen als tijdens de schandaalfilm *Shortbus*: niets aan de hand tijdens de heteroseks, groot enthousiasme bij de masturbatiescène, maar bij de eerste vrijscène tussen James en Jamie, hup, naar de nooduitgang.

Voorspel en hoofdgerecht

Lesbische seks gehoorzaamt aan andere wetten. Twee vrouwen, dat passeert. Omdat het niet echt als seks wordt aangezien – of zoals een verbaasde man in de klassieker *Desert Hearts* het formuleert: *How do you get all that action with no equipment?* Of omdat mannen seks tussen twee vrouwen opwindend vinden. Tenminste, als het eraan toegaat zoals in hun fantasie, waar lesbische seks voorspel is en zij het hoofdgerecht blijven. Zoals in *Basic Instinct*, waar Sharon Stone haar liefje moeiteloos dumpt voor Michael Douglas.
Conclusie: omdat hetero's nu eenmaal de mainstreammarkt bepalen, is de weergave van holebiseks in film en op tv onzichtbaar of onrealistisch.
In mijn lesbische wonderjaren was het aanbod beperkt tot gedeprimeerde manwijven met wie het slecht afliep, of grappige maar volstrekt aseksuele comédiennes *(Ellen)*. Hun seksleven beperkte zich tot pyjamafeestjes, handjes vasthouden tussen de huilbuien of bizarre SM (*Die bitteren Tränen der Petra von Kant*, prima film, maar niet iets waar je als 15-jarige iets mee kan in bed). Het alternatief was Bilitis-seks: naaktzwemmen en boomknuffelen. Dan was de vampierenfilm *The Hunger* nog veelbelovender: seks hebben met Susan Sarandon kan, tenminste als je Catherine Deneuve heet en bereid bent ervoor te sterven.

Vingerverf en rozenblaadjes

Eind jaren 90 waren de basisingrediënten voor lesboseks nog steeds kaarsjes *(Kissing Jessica Stein)*, vingerverf *(Better than Chocolate)* en rozenblaadjes *(Imagine Me and You)*. Absoluut dieptepunt was *She Good Fighter*, waarin Dagmar Liekens haar tegenspeelster met zo veel zichtbare tegenzin kuste dat ik het celibaat overwoog. Maar er was verandering op til: in *Bound* ging sexy kruimeldief Corky stevig van bil met het liefje van de maffiabaas en in *High Art* introduceerde Lucy haar doodbrave onderbuurvrouw op geloofwaardige wijze in de heroïne-chic en, en passant, in de vrouwenliefde.
Het grote keerpunt kwam er met het onovertroffen *Queer as Folk* en met tv-reeksen als *Tipping the Velvet*, *The L-Word* en het Britse *Lip Service*. Plots flitste het hele spectrum van de lesbische seksualiteit in haar volle (naakte) glorie over het scherm. (Helaas hing daar een prijskaartje aan: het stereotiepe beeld van de lelijke, ongelukkige lesbienne werd vervangen door een ander, even groot cliché: de bloedmooie, succesvolle designerdyke die én lippenstift én een dildo in haar handtas draagt. Met als gevolg de nieuwe, ongeschreven wet: vrouwen mogen lesbisch zijn, als ze er maar niet zo uitzien.) Tot mijn verbazing las ik dat de producer van

> Hetero's bepalen de mainstreammarkt, dus is de weergave van holebiseks onzichtbaar of onrealistisch

The L-Word, Ilene Chaiken, de expliciete seksscènes toeschrijft aan het feit dat 'mannen zich moeten kunnen aftrekken op de show'. Natuurlijk kan de reeks alleen overleven dankzij dat dubbele publiek, maar ik heb altijd het gevoel gehad dat de makers de overdaad aan (onrealistisch mooie) naakte vrouwen als excuus gebruikten om geloofwaardige en zelfs gedurfde vrijscènes op tv te smokkelen.
Maar hoe zit het nu met de seks in *La vie d'Adèle*? Zijn die vrijscènes realistisch, of ranzig en abnormaal, zoals de Amerikaanse zedenwaakhond Culture and Media Institute zegt?
Het antwoord is eenvoudig. Ze horen bij de film, en de bijna documentaire stijl waarin die is gedraaid. De eetscènes (dat zijn er trouwens veel meer) zijn zo in close-up gefilmd, dat je het recept van de spaghettisaus tussen de tanden van de personages kan aflezen; de vrijscènes zijn even realistisch: geen soundtrack, heel close, luid gehijg en gekreun. Niet opwindend, en beslist geen porno. Zoals actrice Adèle Exarchopoulos opmerkt: daarvoor is het niet onrealistisch genoeg.

Oesters

Wel heeft regisseur Abdellatif Kechiche de vrouwen een eigen seksualiteit gegeven die niet onzichtbaar is, niet beperkt blijft tot elkaars haar kammen, niet zelfdestructief is, niet afgestraft wordt (integendeel, hun verlangen overleeft zelfs hun relatie, wat resulteert in een vrijscène die tegelijk extreem pijnlijk en erg sexy is) en niet bedoeld is voor het plezier van mannen.
Misschien is dit niet het soort seks dat elke lesbienne leuk vindt (maar welke seks is dat wel), het past wel bij de personages. Precies dat is de sterkte. De film maakt maar één grote uitschuiver: de oestervergelijking. Geloof me, lesbische seks lijkt evenveel op oesters als heteroseks op hotdogs. De volgende die met dat beeld komt aanzetten, mag van mij een broodje mosterd neuken.

Gaea Schoeters
Auteur, journalist en scenarist.

VLAAMS-BRABANT

regio Antwerpen

OLEN

Zwarte Stier tegen de vlakte

De Zwarte Stier, de opmerkelijke herberg in Olencentrum, wordt gesloopt. 'Ik doe dat met veel spijt in het hart', zegt eigenares Cecile Verstappen.
Het pand was een van de meest opvallende plekken in Olen-centrum. Het rieten dak en rustieke interieur maakten de herberg, dat ook als restaurant diende, opvallend.
'Het was een van de eigendommen die mijn vader zaliger het meest koesterde', zegt Verstappen. 'Het gebouw heeft ook in mijn hart steeds een bijzondere plaats gehad.'
De Zwarte Stier stond leeg sinds 2010. (mph)

Herberg 'De Zwarte Stier' gaat weg. © mph

ANTWERPEN

Scheepvaartklassen succesvol

De gekende Lillonaar Chris Dockx is initiatiefnemer van 'scheepvaartklassen' in het tehuis voor schipperskinderen 'De Spits' op Linkeroever. Donderdag werd daar aan kinderen van basisschool Willem Tell uit Olen een prijs van 2.500 euro overhandigd, geschonken door de stichting 'Are You Waterproof' die technische en maritieme studies steunt.
Aan de scheepvaartklassen nemen scholen uit heel Vlaanderen deel. Bij Willem Tell ging het om 32 kinderen van 10 tot 12 jaar. Zij woonden vijf dagen in de Spits. Aan de klassen nemen gemiddeld 450 leerlingen deel. (sdl)

ANTWERPEN

Overvallers verwonden receptionist

In de Cadixwijk van het Antwerpse Eilandje zijn donderdagavond drie gemaskerde mannen een hotel binnengevallen. De overvallers bedreigden de aanwezige receptionist met een mes en een handvuurwapen. Toen het slachtoffer verklaarde dat hij de kluis niet kon openen, kreeg hij een messteek in de arm en enkele rake klappen tegen het hoofd. De daders gingen er uiteindelijk alleen vandoor met wat geld uit de kassa. (belga)

MUZIEKFESTIVAL KAN NIET VOORT ZONDER SUBSIDIES

Mano Mundo stopt ermee

Er komt geen 21ste editie van muziekfestival Mano Mundo in de Schorre. Het bestuur heeft donderdagavond beslist dat het zonder subsidies niet kan voortwerken. 'Dit is een verschraling voor Boom', zegt gedeputeerde en voorzitter van de vzw Mano Mundo Rik Röttger (SP.A).

BOOM | Mano Mundo was na Tomorrowland het grootste jaarlijkse evenement op provinciaal domein De Schorre. Om en bij de 80.000 bezoekers telde het wereldmuziekfestival. De organisatie was een samenwerking tussen de provincie, ngo's als 11.11.11, wereldsolidariteit, socio-culturele organisaties en een groep van meer dan 1.000 vrijwilligers.
'Mano Mundo was zo'n beetje de opener van het festivalseizoen', zegt Rik Röttger. 'Het is jaar na jaar blijven groeien. Altijd was er een heel divers aanbod van muziek, culturen, eten, kledij en debatten.'
Om het festival gratis te kunnen houden, hadden de organisatoren forse overheidssteun nodig. 'Alles samen bedroeg de overheidsinbreng 300.000 euro. Maar door besparingen op federaal en Vlaams niveau zijn die weggevallen. Het decreet voor culturele participatie, waar we 15.000 euro van kregen, is geschrapt. Ontwikkelingssamenwerking, onze oudste sponsor goed voor 75.000 euro, is geschrapt', zegt Röttger.
'En dan heeft de Vlaamse overheid haar begroting nog in evenwicht gebracht door geld af te schuimen bij de provincies. Voor Antwerpen is dat zes miljoen die we nu zelf zullen moeten besparen. Het zou heel moeilijk worden om de collega's te overtuigen toch nog geld voor een festival vrij te maken. Maar zelfs als ik daarin zou geslaagd zijn, dan nog is het te laat, want de begrotingsbesprekingen van de provincie zijn uitgesteld naar december, te laat om de organisatoren nog duidelijkheid te geven.'

Alternatieven

De vele vrijwilligers hebben het nieuws met grote verslagenheid ontvangen. 'Maar tegelijk is er ook veel enthousiasme om iets nieuws te doen', gaat Röttger door. 'Wat we niet willen, is een bricolage tot een festival dat maar een schijntje meer is van wat we hadden. De vrijwilligers krijgen nu tijd om nieuwe voorstellen te doen. De provincie is bereid om sommen vrij te maken om de boodschap van verdraagzaamheid en culturele verscheidenheid in de kijker te zetten, maar er is geen geld voor een podium. Grote namen als Bart Peeters dit jaar, zit er niet in.'
Bij sommige vrijwilligers gingen stemmen op om het festival toch te laten doorgaan maar het betalend te maken. 'Onmogelijk', zegt Röttger. 'Ik heb berekeningen laten maken, we zaten al aan 15 euro inkom als we het festival in zijn huidige omvang willen organiseren. Dat beantwoordt niet aan het basisprincipe dat Mano Mundo een open festival moet zijn.' (rbm)

Vrouwen, seks en cinema

'Expliciete, ranzige, abnormale seks.' De vrijscènes in 'La vie d'Adèle' doen stof opwaaien. Dat is het beste wat de film kon overkomen, vindt Gaea Schoeters . Niets zo goed als het label porno om een hoop volk naar de zaal te lokken dat anders nooit zou komen kijken. Om dan te ontdekken dat heteroseks en lesbische seks niet zo verschillend zijn.

Hoe kan tien minuten geflikflooi anno 2013 nog zoveel heibel veroorzaken? Ah, het is seks tussen twee vrouwen. Dat verklaart alles. De relatie tussen holebiseks en het grote scherm is altijd al moeilijk geweest. De meeste films met een homothema houden zich aan een visueel *Don't ask, don't tell* aanpak: holebikoppels zullen vast seks hebben met elkaar, maar wie het grote publiek wil bereiken, kan dat beter suggereren dan tonen. Zeker als het twee mannen betreft. Ik ken nogal wat intelligente, breeddenkende heteromannen die met geen stokken naar *Brokeback Mountain* te krijgen waren uit een vreemde vrees dat alleen al kíjken naar intimiteit tussen mannen hun mannelijkheid zou aantasten. En ik heb zelden zoveel mannen de zaal zien uitlopen als tijdens de schandaal-